

UKLUČIVANJE ZAJEDNICA ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA U ODLUČIVANJU

ANALIZA POTREBA ZAJEDNICA ROMA, AŠKALIJA I EGIPĆANA KROZ OTVORENE SASTANKE U OPŠTINAMA: PRIŠTINA, PRIZREN, PEĆ, ĐAKOVICA, OBILIĆ, UROŠEVAC, GNJILANE, KOSOVO POLJE I KAMENICA.

Autori: Gzim Shala, Arrita Reznici, Lavdim Makshana, Shqiponjë Gashi, Blerim Jakupi, Medina Kadriu, Driton Noci

Urednički tim: Betim Musliu, Ehat Miftaraj i Naim Jakaj

Nijedan deo ovog materijala ne sme se štampati, kopirati, reprodukovati u bilo kom elektronskom ili štampanom obliku, ili u bilo kom drugom obliku reprodukcije bez saglasnosti Kosovskog instituta pravde.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Kosovskog instituta pravde – KIP i ne odražava stavove Danish Refugee Council (DRC).

Podrzan od:

Finansirano od:

Sprovedeno od:

Instituti i Kosovës për Drejtësi
Kosovo Law Institute
Kosovski Institut Pravde

○ KIP-u

KIP, Kosovski institut pravde je nevladina i neprofitna organizacija za javne politike, istraživački centar specijalizovan za sektor pravosuđa.

SPIŠAK SKRAĆENICA

- **UMSPJR** Uredba br. 05/2016 o minimalnim standardima za proces javne rasprave
- **PJK** Platforma javnih konsultacija
- **KIP** Kosovski institut pravde
- **MALS** Ministarstvo administracije lokalne samouprave
- **SRK** Skupština Republike Kosovo
- **CBP** Centar za besplatnu pravnu pomoć – KIP
- **VRK** Vlada Republike Kosovo
- **OULjP** Odsek za unapređenje ljudskih prava u opštinama
- **MP** Ministarstvo pravde
- **ODO** Opštinska direkcija za obrazovanje
- **OKZP** Opštinska kancelarija za zajednice i povratak
- **MUB** Ministarstvo unutrašnjih poslova
- **ACR** Agencija civilnu registraciju
- **GCPM** Glavni centar porodične medicine
- **CSO** Centar za stručno osposobljavanje
- **KZ** Kancelarija za zapošljavanje

SADRŽAJ

01. Sažetak

02. Uvod

03. Metodologija

04. Odgovornost organa vlasti u javnom učešću građana

05. Teme pokrenute od strane KIP-a

06. Ključni nalazi

07. Preporuke

08. Aneks – Nalazi za svaku opštinu

SAŽETAK

Izveštaj o učešću zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u procesu donošenja odluka je pripremljen kao pokušaj da se identifikuju problemi sa kojima se ove zajednice suočavaju u svojim mestima. U tom smislu, značajan fokus je posvećen njihovom učešću u javnom životu putem javnih konsultacija.

Projekat je realizovan u skladu sa Strategijom Kosovskog instituta pravde 2021-2025, usvojen u avgustu 2021. godine, kao i na osnovu nalaza KIP-a tokom realizacije projekta „Osnaživanje zajednica Roma, Aškalija i Egipćana“.

Strategija KIP-a posebnu pažnju posvećuje jačanju i zaštiti prava marginalizovanih grupa, sa fokusom na žene u zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana. To je zato što nalazi KIP-a tokom različitih procesa istraživanja i praćenja i raznih međunarodnih i lokalnih izveštaja pokazuju da:

- Treba učiniti više da se garantuju prava marginalizovanih grupa;
- Pripadnici ovih zajednica suočavaju se sa ograničenim pristupom čistoj vodi i kanalizaciji, zaštitnoj opremi i zdravstvenoj zaštiti, dok je pristup obrazovanju i formalnom zapošljavanju i dalje težak;
- Nivo zaposlenosti ovih zajednica u državnim institucijama ostaje nizak i uglavnom na niskom nivou zaposlenosti;
- Strategija 2021-2027 za uključivanje zajednica Roma i Aškalija u kosovsko društvo je samo delimično sprovedena;
- Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana suočavaju se sa imovinskim problemima;
- Mnogi pripadnici ovih zajednica nisu upisani u matične knjige civilnog statusa, što onemogućava ostvarivanje njihovih osnovnih prava kao što su pristup obrazovanju, zdravstvu, pravosuđu, itd.;
- Što se tiče zdravstvenih nejednakosti, situacija zajednica Roma i Aškalija i dalje je zabrinjavajuća, imajući u vidu veoma nizak nivo imunizacije i posebne teškoće u pristupu zdravstvenoj zaštiti zbog njihovih teških socio-ekonomskih uslova;
- Ostaje izazov i distribucija informacija o javnim uslugama, slučajevima diskriminacije, itd.
- Učešće ovih zajednica u donošenju politika i odluka je na veoma niskom nivou;
- Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana suočavaju se sa poteškoćama u pristupu pravdi zbog nedostatka znanja o njihovim pravima i socio-ekonomskih poteškoća, itd.

Informativni sastanci i sastanci obuke održani su tokom 2022. godine, u Kosovu Polju, Prištini, Peći, Gnjilanu, Đakovici, Uroševcu, Obiliću, Kamenici i Prizrenu. Na ovim sastancima je bilo uključeno 128 pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, od kojih je 15 građana prošlo obuku o Uredbi o minimalnim standardima za javne konsultacije, i direktno su uključeni u procese javnih konsultacija, dok je 30 građana primilo usluge besplatnog pravnog savetovanja.

Prema podacima koje je prikupio KIP, pokazalo se da je na informativnim sastancima i sastancima za obuke učestvovalo 28 žena i 100 muškaraca, od čega 60 Roma, 39 Aškalija, 26 Egipćana, dva Srbina i jedan Albanac.

Rezultati izveštaja sumirani su i sistematizovani u četvrtom delu izveštaja, dok je izveštaj za svaki sastanak naveden u šestom delu ovog izveštaja.

Uvod predstavlja razlog studije, svrhu i njene ciljeve, glavne oblasti na koje se KIP fokusirao na informativnim sastancima i sastancima za obuku. Zatim se objašnjava primenjena metodologija.

Izveštaj se nastavlja objašnjenjem i ustavnim i zakonskim osnovama o tome ko je prvenstveno odgovoran za (ne) uspešnost učešća građana u procesu javnih konsultacija.

Drugi i treći deo predstavljaju teme koje su pokrenuli treneri KIP-a, kao i potrebe Roma, Aškalija i Egipćana za efektivnim učešćem u kreiranju politika – ključne nalaze sažete u infografskom formatu.

Treći i poslednji deo izveštaja u kratkim crtama obuhvata svaki sastanak održan u dotičnim opštinama.

Izveštaj je sastavljen sa ciljem da pokaže nedostatak učešća građana Roma, Aškalija i Egipćana u procesima javnog odlučivanja. Iz tog razloga, izveštaj će poslužiti i za svrhe da centralne i lokalne institucije uzmu u obzir nalaze i počnu da precizno sprovode obaveze koje proizilaze iz Uredbe o minimalnim standardima u procesu javnih konsultacija.

UVOD

Učešće građana u procesu kreiranja politika i zakona i dalje je nisko na nacionalnom nivou. To stalno dokazuju različiti domaći i međunarodni izveštaji, kao i statistika godišnjih Izveštaja o javnim konsultacijama. Ovo nisko učešće utiče na to da zakoni i politike u zemlji ne uzimaju u obzir stvarne potrebe građana zemlje, a još manje od marginalizovanih grupa, gde je učešće još niže, u ovom slučaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana.

Godišnji izveštaj o javnim konsultacijama u Vladi Kosova za 2021. godinu, objavljen na Platformi za javne konsultacije, pokazuje da je tokom 2021. godine sastavljeno 220 dokumenata. Od ovog ukupnog broja, od 156 tih i 68 drugih dokumenata, ili 30,9% od ukupnog broja, ne ispunjavaju minimalne standarde za javne konsultacije.[1] Prema ovom izveštaju, ukupno učešće u javnim konsultacijama dostiglo je 2.285 učesnika sa 1.898 komentara, što je uključivalo i primanje komentara putem Platforme, sastanaka, radnih grupa ili čak u pisanoj formi.

Procenjuje se da je malo učešće u javnim konsultacijama preko onlajn platforme. Od 220 objavljenih dokumenata, samo 47 je komentarisano, uz samo 73 komentara.

Iz ovih razloga, Kosovski institut pravde je smatrao da je neophodno održavati informativne sastanke i sastanke za obuku kako bi govorili prvo, o propisima koji omogućavaju učešće u donošenju odluka i, drugo, kako se to učešće može realizovati u praksi.

KIP je takođe smatralo neophodnim da pomogne u izgradnji znanja o Uredbi o minimalnim standardima u procesu javnih konsultacija. Ova uredba ima za cilj da promoviše i obezbedi proces javnih konsultacija između javnih vlasti, zainteresovanih strana i javnosti, za sveobuhvatan proces učešća u kreiranju politika i odlučivanju od javnog interesa i povećanje transparentnosti i polaganja računa javnih organa prema zainteresovanim stranama i javnosti.

Uredba utvrđuje minimalne standarde, načela i procedure procesa javnih konsultacija između javnih organa, zainteresovanih strana i javnosti u procesu izrade politike i zakonodavstva. Drugim rečima, reguliše proces javnih konsultacija, a to je: učešće zainteresovanih strana i javnosti u donošenju odluka javnih organa, uz dato saopštenje nadležnog javnog organa.

KIP je kroz ovaj projekat dao poseban značaj jačanju i zaštiti prava marginalizovanih grupa, sa fokusom na žene i zajednice Roma, Aškalija i Egipćana. To je zato što nalazi KIP-a tokom različitih istraživačkih procesa i nadzora, i raznih međunarodni i domaći izveštaji pokazuju da je potrebno više aktivnosti kako bi se omogućila i garantovala prava marginalizovanih grupa. Pripadnici ovih zajednica suočavaju se sa ograničenim pristupom čistoj vodi i kanalizaciji, zaštitnoj opremi i zdravstvenoj zaštiti, dok je pristup formalnom obrazovanju i zapošljavanju i dalje težak. Štaviše, zajednice Roma, Aškalija i Egipćana suočavaju se sa niskim nivoom zaposlenosti u državnim institucijama.

Strategija 2021-2027 za uključivanje zajednica Roma i Aškalija u kosovsko društvo je samo delimično sprovedena. Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana suočavaju se sa imovinskim problemima, a mnogi građani i dalje nisu upisani u matične knjige civilnog statusa, što im prouzrokuje probleme i onemogućava ostvarivanje svojih osnovnih prava, kao što su pristup obrazovanju, zdravstvu, pravosuđu itd.

01. METODOLOGIJA

Kosovski institut pravde je u realizaciji ciljeva i zadataka projekta planirao da koristi dve metode: **a) kroz informativne sastanke i sastanke za obuku o značaju i mogućnosti učešća građana u procesu javnog odlučivanja**, kao i **b) kroz demonstriranja ovog učešća u pisanim konsultacijama na onlajn platformi za javne konsultacije**.

02. INFORMATIVNI SASTANCI I SASTANCI ZA

KIP je održao informativne sastanke i sastanke za obuku u sedam (7) glavnih regiona Kosova, kako bi identifikovao potrebe zajednica Roma, Aškalija i Egipćana. Na svakom sastanku sa pripadnicima ovih zajednica predviđeno je učešće 15 građana, a ukupno oko 105 učesnika. Svrha ovih sastanaka je da se pruže informacije i obuka o tome kako pratiti da li su njihovi zahtevi uključeni u proces donošenja zakona i kako se dalje zalagati da bi njihovo uključivanje bilo efektivno. Informativni sastanak i sastanak za obuku objavljen je na zvaničnom sajtu KIP-a i na društvenim mrežama.

03. DEMONSTRACIJA UČEŠĆA U PISMENIM KONSULTACIJAMA

U cilju povećanja učešća građana iz zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u procesu kreiranja politike i u procesu odlučivanja, treneri KIP-a su demonstrirali načine pismenih konsultacija, posebno kako je KIP pisao i slao komentare za jednu od Najvažnijih nacrti zakona javne uprave na Kosovu, tj. nacrt zakona o platama u javnom sektoru. Tako su učesnici nekih od sastanaka imali priliku da se na praktičan način informišu sa čitavom procedurom izrade komentara i slanja istog.

Kao rezultat toga, KIP će obučiti 15 građana iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana o minimalnim standardima javnih konsultacija, i uključiti ih u četiri (4) javne konsultacije u vezi sa usvajanjem politika na centralnom ili lokalnom nivou. Jednodnevna obuka, biće održana u Prištini.

Takođe, 30 građana će koristiti usluge besplatnog pravnog savetovanja, a 30 predstavnika civilnog društva, institucija i medija učestvovali će na okruglom stolu.

04. ZSPROVOĐENJE JAVNIH KONSULTACIJA U PRAKSI IZ ČLANA 7. UREDBE O MINIMALNIM STANDARDIMA JAVNIH KONSULTACIJA

Proces uključivanja građana Roma, Aškalija i Egipćana u javne konsultacije biće sproveden učešćem kroz jedan od oblika javnih konsultacija utvrđenih u članu 7. Uredbe. Neki od oblika javnih konsultacija su: pismene i elektronske konsultacije; objavljivanje na veb stranici; javni sastanci; konferencije itd. Na ovaj način, razvoj ove aktivnosti će ojačati kapacitete unutar zajednica Roma, Aškalija i Egipćana za podsticanje i povećanje aktivnog učešća ovih zajednica u donošenju zakona i kreiranju politika.

ODGOVORNOST ORGANA VLASTI U JAVNOM UČEŠĆU GRAĐANA

Na osnovu Ustava Kosova, javne institucije Kosova su dužne da obaveštavaju građane i sve zainteresovane strane o radu i dokumentima koje izrađuju. Ovo pravo je veoma važno koje omogućava svakom licu da koristi dozvoljeni pristup svim javnim dokumentima koje poseduje određeni javni organ.[1] U skladu sa članom 41 – Pravo na pristup javnim dokumentima, ova dokumenta moraju biti transparentna, odnosno javna. Izuzeci od ovih dokumenata čine oni koji su klasifikovani prema relevantnom zakonu – čiji je uvid i posedovanje ograničeno.

U praksi se ostvarivanje prava uvida u javne dokumente ostvaruje kroz Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima[1], čija je svrha da garantuje pravo svakom licu, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, da ima pristup javnim dokumentima, proizvedenim, prihvaćenim, čuvanim ili kontrolisanim od strane javnih institucija, kao i pravo na ponovno korišćenje dokumenata javnog sektora. Zakon kao takav se primenjuje na svaki javni dokument koji se proizvodi, prihvata, čuva ili kontroliše od strane javnih institucija, osim u slučajevima kada je drugačije utvrđeno zakonodavstvom na snazi na Kosovu.

U skladu sa ustavom, odnosno članom 45, stav 3 „Državne institucije podržavaju mogućnosti za učešće svih lica u javne aktivnosti i pravo svakoga da na demokratski način utiče na odluke javnih organa“. S tim u vezi, ovo učešće mora biti efikasno realizovano za sve zainteresovane strane, građane i određene društvene grupe. Time se omogućuje učešće svih građana u javnim aktivnostima i njihovo pravo da utiču na odluke javnih organa.

U cilju daljeg jačanja ovog prava i njegove formalizacije i pojednostavljenja, Vlada Kosova je 2016. godine usvojila Uredbu o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija, u kojoj se izričito navodi da inicijativa za konsultacije uvek mora da potiče od javnih organa i iste snose glavni teret i odgovornost za (ne)uspeh ovog procesa.

Prema Uredbi, njena svrha je da podstakne i obezbedi proces javnih konsultacija između javnih organa, zainteresovanih strana i javnosti, za sveobuhvatno učešće u procesu kreiranja politike i odlučivanja u javnom interesu, kao i povećanje transparentnosti i odgovornosti javnih organa prema zainteresovanim stranama i javnosti.

[1] Član 41 Ustava, pravo na pristup javnim dokumentima.

[1] Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, dostupan na: <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=20505>

Uredbom su definisani i minimalni standardi, načela i procedure u procesu javnih konsultacija, između javnih organa, zainteresovanih strana i javnosti, u procesu izrade politika i zakonodavstva (član 1, stav 2 Uredbe).

Za potrebe ovog izveštaja biće obrađena tri ključna pitanja: koji dokumenti su predmet procesa javnih konsultacija, oblici i tehnike konsultacija i način na koji se identifikuju strane koje trebaju da budu predmet učešća u procesu konsultacija.

Korišćenjem prava na učešće u procesu javnih konsultacija postiže se cilj kojim se razmatraju i adresiraju primedbe i komentari zainteresovanih strana. Ali, da bi se postigao ovaj važan aspekt učešća, javno telo koje inicira dokument mora preduzeti korake kako bi identifikovao zainteresovane strane. O strategiji za uključivanje zajednica Roma i Aškalija u kosovsko društvo se ne može raspravljati a da se ne uključe kroz proces identifikacije zajednica koje se direktno utiču. Dakle, Uredbom o minimalnim standardima u procesu javnih konsultacija, odnosno članom 12, Kancelarija za dobro upravljanje u Vladi ima obavezu da kreira i održava onlajn platformu, koju koriste svi javni organi za identifikaciju direktnih aktera za razvoj konsultacija sa javnošću.

Zbog važnosti dokumenata koji treba da budu usvojeni, a koji će u drugim kasnijim fazama uticati na živote građana, oni se objavljuju na Platformi za javne konsultacije na koje može komentarisati svaki građanin i svaka zainteresovana strana. S tim u vezi, ovo pravo se u celini primenjuje na osnovne dokumente koje pripremaju javni organi. Prema Uredbi o minimalnim standardima, dokumenti koji su predmet procesa javnih konsultacija su: Nacrt godišnjeg plana strateških dokumenata, Nacrt zakonodavnog programa Vlade, Nacrt plana podzakonskih akata, Nacrt liste konceptualnih dokumenata, Nacrt konceptualnih dokumenata, Nacrti normativnih akata, Nacrti strategija i svih drugih dokumenata koji moraju biti praćeni memorandumom objašnjenja, ili za koje su potrebne konsultacije sa javnošću.

UKUPNO učesnika 128 Žena 28 Muškaraca 100

Municipality	Broj učesnika	Žena	Muškaraca	Roma	Aškalija	Egipćana
Uroševac	17	2	15	1	16	0
Đakovica	10	2	8	1	0	9
Gnjilane	14	1	13	13	1	0
Kamenica	17	3	14	17	0	0
Kosovo Polje	16	1	15	2	5	9

Municipality	Broj učesnika	Žena	Muškaraca	Roma	Aškalija	Egipćana	Srba	Albanaca
Obilić	13	4	9	10	0	0	2	1
Peć 1	6	0	6	1	0	5		
Peć 2	10	6	4	3	0	7		
Prizren	11	3	8	8	2	1		
Priština	14	6	8	4	6	4		

TRETIRANE TEME

01

Proces kreiranja politike na Kosovu

02

Proces pokretanja izrade zakona i njihovog usvajanja

03

Uredba o minimalnim standardima javnih konsultacija

04

Demonstracija rada onlajn Platforme za javne konsultacije

05

Zakon o pristupu javnim dokumentima

06

Uloga Agencije za informisanje i privatnost

07

Pružanje besplatne pravne pomoći od strane CBP

08

Tretiranje slučajeva nasilja u porodici na onlajn platformi za besplatnu pravnu pomoć

KLJUČNI NALAZI

Nizak nivo zaposlenosti romske, aškalijske i egipćanske zajednice – lokalni i centralni javni orani i dalje zanemaruju kvotu za zapošljavanje.

Infrastruktura na lokalitetima romske, aškalijske i egipćanske zajednice i dalje je slaba. Mnogi problemi postoje zbog nedostatka javne rasvete i tamo gde je ima, tu je i slabo osvetljenje. Štaviše, ove zajednice se i dalje suočavaju sa lošim putevima, bez adekvatne kanalizacije i sa deponijama otpada u blizini naselja.

Zahtevi i žalbe ovih zajednica se ne razmatraju od opštinskih organa. Čak i kada se razmatraju, odgovor organa na iste je sa značajnim vremenskim zakašnjenjima.

Diskriminacija i nemogućnost školovanja dece u javnim školama. Izražen je nedostatak opreme i materijala za pohađanje nastave.

Zajednice Roma, Aškalijska i Egipćanska i dalje su najmanje uključena grupa u osnovno obrazovanje. Štaviše, nizak nivo pohađanja škole do kraja ostaje zabrinjavajući.

Civilna registracija građana romske, aškalijske i egipćanske zajednice ostaje jedan od suštinskih problema. Oni ne poseduju neophodnu ličnu dokumentaciju, što im onemogućava ostvarivanje socijalne pomoći za koju ispunjavaju ostale uslove.

Pristup pravosudnim institucijama i dalje ostaje problematičan, jer se tretman pripadnika ove zajednice, prema njihovim rečima, i dalje razlikuje od drugih.

Značajan problem u vezi sa pristupom pravosuđu i dalje predstavlja kašnjenje u rešavanju predmeta, posebno među samohranim majkama, koje bez sudske odluke o poverenju dece ne uspevaju da reše pitanje socijalne pomoći.

Legalizacija imovine ostaje kao nasleđen problem. Pripadnici ovih zajednica i dalje se suočavaju sa nemogućnošću da uknjiže imovinu na svoje ime, uprkos činjenici da im pripada iz generacije u generaciji.

Žalbe u vezi sa procesuiranjem njihovih slučajeva kada se prijave policiji, tužilaštvu itd. Oni su, kako navode, diskriminisani kao zajednica i ne dobijaju odgovore od ovih organa, kako im po zakonu pripada.

PREPORUKE

POSLEDICE NE REGISTRACIJE U MATIČNIM KNJIGAMA CIVILNOG STATUSA

Nedostatak civilne registracije ima velike posledice u pogledu korišćenja prava zagarantovanih Ustavom Kosova i posebnim zakonodavstvom za svakog građanina Kosova, posebno za ugrožene grupe, zajednice Roma, Aškalija i Egipćana. Posledice se protežu na pravo na pristup obrazovanju, zaposlenju, uživanje socijalnih šema i pravo na putovanje.

Što se tiče registracije u matične knjige civilnog statusa, pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana su istakli nemogućnost registracije kada kasne sa kaznama koje izriče Kancelarija za civilno stanje u slučaju kašnjenja za registraciju. Na osnovu člana 34. st. 4, Zakona br. 04/L-003 o civilnom statusu, zahtev za registraciju rođenja u civilnom statusu, mora se podneti u roku od petnaest (15.) dana od trenutka rođenja, a u posebnim slučajevima, najkasnije trideset (30.) dana od dan rođenja. Zakašnjenje u upisu rođenja deteta u ovom roku kažnjava se novčanom kaznom od dvadeset (20.) do pedeset (50.) evra.

OSTVARIVANJE PRAVA IZ ŠEME SOCIJALNE POMOĆI

Nedostatak registracije u civilnom statusu predstavlja jedan od fundamentalnih problema sa kojima se suočavaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana. Nedostatak takve registracije onemogućava iznošenje dokaza pred organima koji su odgovorni za prihvatanje i uključivanje u šeme predviđene zakonom.

Na osnovu Zakona br. 2003/15, izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-096 o izmeni i dopuni Zakona br. 2003/15 za šeme socijalne pomoći na Kosovu, svi članovi porodice podnosioca zahteva moraju imati kosovska dokumenta.

Preporuka 1

Vlada Kosova, zajedno sa Skupštinom Kosova, treba da pokrene procedure za izmenu i dopunu Zakona br. 04/L-003 o civilnom statusu, odnosno član 34, stav 4 i član 63. stav 1.1, u kom slučaju bi izmene povećale period registracije pripadnika romske, aškalijske i egipćanske zajednice, a druga promena bi uticala na amnestiju u odnosu na novčane kazne za pripadnike ovih zajednica, zbog njihovog kašnjenja, u slučaju zahteva za registraciju rođenja.

Preporuka 2

Pripadnici ovih zajednica nalaze se u teškoj socijalnoj i ekonomskoj situaciji. Iz tog razloga, promena podzakonskih akata trebalo bi da utiče i na pitanja plaćanja relevantne dokumentacije, ličnih karata u slučaju zamene i pasoša u slučaju njihovog prvog dobijanja. Stoga se Vladi i drugim organima preporučuje da se izvršenim izmenama ovaj teret skine sa pripadnika ovih zajednica na određeni period, u kome bi se organizovale kampanje i aktivnosti podizanja svesti gde bi cilj bio da nijedan pripadnik Roma, Aškalija i Egipćana ne ostane bez lične karte.

Ovakve mere nisu u suprotnosti sa Ustavom Kosova, jer je u članu 24. stav 3 Ustava, navodi se da „načelo jednakosti pred zakonom ne sprečava sprovođenje i usvajanje privremenih mera, neophodnih za zaštitu i napredak prava pojedinaca i grupa koje nisu jednake. Takve mere se mogu sprovoditi samo do ostvarenja cilja radi kojeg su uspostavljene.

PRISTUP OBRAZOVANJU

Prema Zakonu br. 04/L-032 o preduniverzitetskom obrazovanju u Republici Kosovo, član 9, stav 2, svako dete nakon navršениh šest (6) godina mora da počne obavezno školovanje, školovanje koje se nudi besplatno od strane odgovornih lokalnih i centralnih institucija.

Uprkos činjenici da je Zakonom o preduniverzitetskom obrazovanju obavezno obrazovanje učenika/ce glavna odgovornost roditelja i da ako se ova obaveza ne ispuni onda on krši zakon, u slučajevima zajednice Roma, Aškalija i Egipćana, institucije moraju preduzeti za osnov druge okolnosti koje uzrokuju ovaj problem.

Preporuka

Vlada da preduzme afirmativne mere u cilju promovisanja pune i efektivne ravnopravnosti u svim sferama ekonomskog, političkog i kulturnog života, uključujući obrazovanje. [1] Centralne i lokalne institucije trebaju da identifikuju decu ovih zajednica direktno u njihovim mestima, kako bi imali jasnu i tačnu situaciju u kojoj se ta deca zapravo nalaze.

PRISTUP ZAPOŠLJAVANJU

Učesnici zajednice su izrazili veliku zabrinutost zbog niskog nivoa zapošljavanja Roma, Aškalija i Egipćana. Prema njihovim rečima, lokalni i centralni javni organi i dalje ne poštuju kvotu zapošljavanja.

Preporuka

Centralne i lokalne institucije trebaju da razviju posebne mere, dalje da razviju programe i inicijative za javno zapošljavanje zajednica, sve u cilju smanjenja jaza i direktne ili čak indirektno diskriminacije pripadnika zajednica u odnosu na drugu većinsku zajednicu.

Štaviše, Zakonom br. 03/L-149 o civilnoj službi Republike Kosovo, kao i Zakonom br. 06/L-114 o javnim službenicima, javne institucije obavezuju se da u okviru civilne službe u institucijama centralnog nivoa, najmanje 10% radnih mesta mora rezervisati za lica koja pripadaju zajednicama koje nisu većina na Kosovu i koja ispunjavaju specifične kriterijume za zaposlenje. Na nivou opština, broj radnih mesta biće rezervisan za kvalifikovane pripadnike zajednica koje nisu većinske, u skladu sa procentualnom zastupljenošću zajednica date opštine.

RAZMATRANJE ZAHTEVA UPUĆENIH JAVNIM ORGANIMA

Kašnjenje i ne uzvratanje odgovora institucija na zahteve građana predstavlja kršenje zakona br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima. Ovim zakonom je zagarantovano pravo svakom licu, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, na pristup javnim dokumentima.

Preporuka

Agencija za informisanje i privatnost da preduzme aktivnosti kojima će podsetiti sve lokalne i centralne institucije da reaguju na vreme u skladu sa relevantnim zakonom. Takođe, AIP da preduzme aktivnosti kroz koje identifikuje slučajeve kršenja ovog zakona, kada su u pitanju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana.

Infrastruktura na lokalitetima zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i dalje ostaje slaba. Postoje mnogi problemi zbog nedostatka javne rasvete i tamo gde je ima, slabo je osvetljenje. Štaviše, ove zajednice se i dalje suočavaju sa lošim putevima, bez adekvatne kanalizacije i deponijama otpada u blizini naselja.

PRISTUP PRAVOSUĐU

Kašnjenje u rešavanju predmeta od strane lokalne upravne vlasti i pravosudnog sistema za pitanja u vezi sa imovinom, ostaje jedan od suštinskih problema koji pogađaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana.

Preporuka

U okviru davanja prioriteta smanjenju predmeta od strane pravosudnog sistema na Kosovu, treba uložiti napor da se preduzmu aktivne mere za smanjenje nagomilanih starih predmeta koji pripadaju zajednicama Roma, Aškalija i Egipćana.

Takođe, preporučuje se da u budžetu za 2023. godinu bude predviđen znatno veći iznos novca za Agenciju za besplatnu pravnu pomoć, kako bi pristup pravosuđu bio potpun za pripadnike ne-većinskih zajednica, koji ne mogu da ostvare svoja prava u nedostatku finansijskih sredstava.

Aneks:

**Nalazi za svaku
opštinu**

Kosovo Polje

Tokom juna meseca, Kosovski institut pravde (KIP) je organizovao informativnu sesiju i sesiju obuke sa pripadnicima zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u regionu Polje-Kosovo.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

16 učesnika (1 žena i 15 muškaraca). Od toga, 2 Roma, 5 Aškalija i 8 Egipćana.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Kosovo-Polja

Učesnici informativne sesije i sesije za obuku izrazili su zabrinutost zbog njihovog niskog nivoa zaposlenosti. Oni su izrazili ogorčenje što se kvota za zapošljavanje ne poštuje za njihovu zajednicu u opštini Kosovo Polje. Oni nisu zaposleni po lokalnim i centralnim institucijama, kako im pripada po Ustavu i zakonima, dok su pripadnici ovih zajednica visokog univerzitetskog profila.

Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana zatražili su analizu opšte statistike o zapošljavanju u opštini Kosovo Polje, kako bi se napravila jasnija analiza kako da se nastavi dalje sa njihovom integracijom u zapošljavanje.

Infrastrukturalna pitanja, kao što su javna rasveta i loši putevi, kanalizacija i deponije smeća, su problemi koje zajednice Roma, Egipćana i Aškalija imaju u ovom gradu. Oni su se obraćali opštini i centralnim institucijama, ali njihove žalbe uopšte nisu razmotrene.

Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana izrazili su ogorčenje jer su njihova deca u školama diskriminisana od strane većinske zajednice, kao i od samih nastavnika, ne dajući deci knjige za nastavak učenja.

Druga briga zajednice je civilni status, gde mnogi od njih imaju problema sa obezbeđivanjem dokumentacije i iz tog razloga imaju probleme i onemogućuje im se da dobiju socijalnu pomoć za one koji ispunjavaju uslove.

Pristup pravosudnim institucijama je problematičan i tretman pripadnika ove zajednice je drugačiji od ostalih stranaka.

Prizren

U julu mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Prizrena.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

11 učesnika (3 žena i 8 muškaraca). Od njih, 8 Roma, 2 Aškalije i 1 Egipćanin.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Prizrena

Učesnici su identifikovali mnoge probleme sa kojima se suočavaju u svakodnevnom životu. Prema njihovim rečima, civilna registracija ostaje poseban izazov gde su mnoga deca još uvek ne registrovana i to izaziva mnoge probleme u svakodnevnom životu ovih zajednica. Ovoj deci smatraju da je nemoguće da se prijave za obrazovanje u drugim fazama.

Nizak nivo pohađanja škole do kraja se i dalje smatra fundamentalnim problemom u obrazovnom životu.

Sudovi i dalje nastavljaju da kasne u rešavanju predmeta, posebno sa samohranim majkama, koje bez sudske odluke za poverenje dece ne uspevaju da reše pitanje socijalne pomoći.

Zapošljavanje ostaje poseban izazov. Građani iz ovih zajednica tražili su da se promeni kvota za zapošljavanje, jer u slučajevima kada se ostavlja zajednička kvota za sve zajednice, to dovodi do diskriminacije pripadnika romske, aškalijske i egipćanske zajednice u odnosu na pripadnike drugih ne-većinskih zajednica.

Izazov ostaje i potreba za većom podrškom za prihvatilište za žene i pronalaženjem stalnog boravka za žene žrtve porodičnog nasilja, jer se većina njih vraća nasilnicima, jer nemaju gde da borave.

Isto tako, izvršiti analizu statistike za zajednice Roma, Aškalija i Egipćana i na osnovu tih podataka, napraviti jasniju analizu kako dalje delovati sa njihovom integracijom u zapošljavanje.

Priznanje romskog jezika kao jezika u upotrebi u opštini Prizren.

UROŠEVAC

U julu mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Uroševca.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

17 učesnika (2 žene i 15 muškaraca). Od njih, 1 Rom i 16 Aškalija.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Uroševca

Civilna registracija ostaje poseban izazov, gde su mnogi pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana neregistrovani i to im stvara mnoge probleme u svakodnevnom životu.

Obrazovanje i dalje predstavlja značajan problem zbog niskog broja ljudi koji pohađaju školu do kraja, ali posebno za decu koja nisu registrovana u matične knjige, neregistrovanje koje je dovelo do nemogućnosti upisa u javne škole ove opštine.

Zajednice Roma, Aškalija i Egipćana suočavaju se sa nemarljivim pristupom opštine u odnosu na odgovore na njihove zahteve. Uprkos činjenici da su zahtevi poslani i zavedeni u protokol, oni ne dobijaju odgovor.

Poseban izazov za ove zajednice i dalje predstavlja pitanje zapošljavanja. Navode da postoje pripadnici zajednica koji mogu da rade različite poslove, ali koji se ne angažuju ni od opštine niti vlade. S tim u vezi, oni su se posebno žalili na Centar za socijalni rad u Uroševcu kao i Kancelariji za zajednice koji ne rade dovoljno u ovom pogledu.

Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana izrazili su zabrinutost u vezi sa legalizacijom njihove imovine. Prema njima, pristup pravosudnim institucijama je problematičan, a tretman pripadnika ove zajednice nije adekvatan.

PEĆ (1 sesija)

U avgustu mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Peći.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

• 6 učesnika (6 muškaraca). Od njih, 1 Rom i 5 Egipćana.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Peći

Ostvarivanje imovinskih prava se i dalje smatra fundamentalnim problemom koji je izražen na informativnim sastancima i sastancima obuke, koje organizuje KIP. Imovinu, kažu, imaju, ali je zbog neadekvatnog funkcionisanja pravosudnog sistema njima se onemogućuje njihovo slobodno korišćenje, odnosno prenos u svoje vlasništvo.

Kao drugi problem pominje se diskriminacija pri zapošljavanju, jer prema njima deo ovih zajednica imaju odgovarajuće obrazovanje, ali ne mogu da se zaposle. Oni vide važnim činjenicu da institucije moraju poštovati kvotu zapošljavanja i da po ovom pitanju preduzmu proaktivne mere.

Vrši im se diskriminacija u obrazovanju u odnosu na mogućnost da njihova deca dobiju pravo obrazovanje.

Pitanja koja se tiču životne sredine ostaju važna tema. Još jedan problem koji navode zajednice Roma, Aškalija i Egipćana je deponija smeća, navodeći da su upućivali mnogo žalbi opštini i drugim nadležnim organima, ali da ništa nije preduzeto, a to im otežava i ugrožava njihov život, posebno deci.

Žalbe imaju i na snabdevanje vodom za piće i sistem kanalizacije.

U odnosu na policiju kažu da imaju žalbe u vezi procesuiranja njihovih slučajeva kada ih prijave policiji, tužilaštvu. Oni su, kako navode, diskriminisani kao zajednica i ne dobijaju odgovore od ovih organa kako im po zakonu pripada.

Pristup pravosudnim institucijama i dalje ostaje problematičan, dok se primećuje da se tretman pripadnika ove zajednice razlikuje od drugih stranaka.

PRIŠTINA

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Prištine.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

14 učesnika (6 gra i 8 muškaraca). Od njih, 4 Roma, 6 Aškalija i 4 Egipćana.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Prištine

Učesnici su identifikovali mnoge probleme sa kojima se suočavaju u svakodnevnom životu. Prema njihovim rečima, civilna registracija ostaje poseban izazov gde su mnoga deca još uvek neregistrovana i to izaziva mnoge probleme u svakodnevnom životu ovih zajednica. Nemoguće je da se ova deca upišu na pohađanje škole u drugim fazama.

Nizak nivo pohađanja škole do kraja se i dalje smatra fundamentalnim problemom u obrazovnom životu.

Sudovi i dalje kasne u rešavanju predmeta, posebno kod samohranih majka, koje bez sudske odluke za poverenje dece ne uspevaju da reše pitanje socijalne pomoći.

Zapošljavanje ostaje poseban izazov. Građani iz ovih zajednica su tražili da se kvota za zapošljavanje promeni, jer u slučajevima kada se ostavi zajednička kvota za sve zajednice, to dovodi do diskriminacije pripadnika zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u odnosu na pripadnike drugih većećinskih zajednica.

Kao izazov ostaje najveća podrška prihvatilištu za žene i pronalaženju stalnog boravišta za žene žrtve porodičnog nasilja, jer se većina njih vraća nasilnicima jer nemaju gde da borave.

Isto tako, obaviti analizu statistike za romsku, aškalijku i egipćansku zajednicu i na osnovu tih podataka, napraviti jasniju analizu kako nastaviti dalje sa njihovom integracijom u zapošljavanje.

ĐAKOVICA

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Đakovice.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

10 učesnika (2 žene i 8 muškaraca). Od njih, 1 Rom i 9 Egipćana.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Đakovice

Učesnici informativne sesije i sesije obuke izrazili su zabrinutost zbog niskog nivoa njihove zaposlenosti. Oni su izrazili ogorčenje što se ne poštuje kvota za zapošljavanje za njihovu zajednicu u opštini Đakovica. Oni nisu zaposleni u lokalnim i centralnim institucijama, kako im to pripada Ustavom i zakonima, dok su pripadnici ovih zajednica visokog univerzitetskog profila.

Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana zatražili su analizu statistike o opštem zapošljavanju u opštini Đakovica, kako bi se napravila jasnija analiza o tome kako nastaviti dalje sa njihovom integracijom u zapošljavanje.

Infrastrukturalna pitanja, kao što su javna rasveta i loši putevi, kanalizacija i odlaganje smeća, su problemi koje imaju zajednice Roma, Aškalija i Egipćana u ovom gradu. Oni su adresirali žalbe opštini i centralnim institucijama, ali njihove žalbe uopšte nisu razmotrene.

Prema njihovim rečima, diskriminacija je prisutna u opštini Đakovica. Osećaju se diskriminisanim svojim prisustvom u gastronomskim objektima.

Zajednica Roma, Aškalija i Egipćana izrazila je ogorčenje, jer su njihova deca u školama diskriminisana od strane većinske zajednice, kao i od samih nastavnika, ne dajući njihovoj deci knjige za praćenje nastave.

Druga briga zajednice je civilna registracija, gde mnogi od njih imaju problem sa obezbeđivanjem dokumentacije i iz tog razloga imaju probleme i onemogućava im se dobijanje socijalne pomoći za one koji ispunjavaju uslove.

Pristup pravosudnim institucijama je problematičan i tretman pripadnika ove zajednice je drukčiji od ostalih stranaka.

KAMENICA

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Kamenice.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

17 učesnika (3 žena i 14 muškaraca). Svi Romi

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Kamenice

Učesnici informativne sesije i sesije obuke izrazili su zabrinutost zbog niskog nivoa njihove zaposlenosti. Oni su izrazili ogorčenje što se ne poštuje kvota za zapošljavanje u njihovoj zajednici u opštini Kamenici. Oni nisu zaposleni u lokalnim i centralnim institucijama, kako to nalažu Ustav i zakoni, dok su pripadnici ovih zajednica visokog univerzitetskog profila. U opštini imaju samo jednog zaposlenog, kao i u Glavnom centru porodične medicine u Kamenici samo jednog člana, i nigde drugde.

Druga briga zajednice je civilna registracija, gde mnogi od njih imaju problem sa obezbeđivanjem dokumentacije i iz tog razloga imaju probleme i onemogućava im se da dobiju socijalnu pomoć za one koji ispunjavaju uslove.

Članovi ove zajednice izrazili su zabrinutost u vezi sa legalizacijom svoje imovine.

Infrastruktura je još jedna od zabrinutosti za njih. Prema njihovim rečima, ni nakon zahteva opštini, ali i drugim institucijama, ne dobijaju adekvatne odgovore na njihove probleme i u tom pogledu se osećaju diskriminisanim.

Obrazovanje je još jedan problem u zajednici jer nema mnogo članova koji pohađaju nastavu, nakon obaveznog obrazovanja.

Zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je na informativnom sastanku i sastanku za obuku izrazila zabrinutost u vezi sa socijalnom pomoći i njenom realizacijom.

GNJILANE

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Gnjilana.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

14 učesnika (1 žena i 13 muškaraca). Od njih, 13 Roma i 1 Aškalija.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Gnjilana

Učesnici informativne sesije i sesije obuke izrazili su zabrinutost zbog niskog nivoa njihove zaposlenosti. Oni su izrazili ogorčenje što se ne poštuje kvota za zapošljavanje za njihovu zajednicu u opštini Gnjilane.

Pripadnici zajednica Roma, Aškalija i Egipćana zatražili su analizu statistike o opštem zapošljavanju u opštini Gnjilane, kako bi se napravila jasnija analiza o tome kako nastaviti dalje sa njihovom integracijom u zapošljavanje.

Prema njihovim rečima, civilna registracija ostaje poseban izazov gde su mnoga deca još uvek neregistrovana i to izaziva mnoge probleme u svakodnevnom životu ovih zajednica. Nemoguće je da se ova deca upišu u pohađanje škole u drugim fazama.

Druga briga zajednice je civilna registracija, gde mnogi od njih imaju problem sa obezbeđivanjem dokumentacije i iz tog razloga imaju probleme i onemogućava im se da dobiju socijalnu pomoć za one koji ispunjavaju uslove.

Legalizacija njihove imovine je još jedna zabrinutost izražena tokom informativne sesije i sesije obuke.

PEĆ (2 sesija)

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Peći.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

10 učesnika (6 žena i 4 muškaraca). Od njih, 3 Roma i 7 Egipćana.

Drugi informativni sastanak i sastanak obuke u regionu Peći

Ostvarivanje imovinskih prava zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i dalje se smatra fundamentalnim problemom koji je naglašen na informativnim sastancima i sastancima obuke koje organizuje KIP. Imovinu, kažu, imaju, ali im se zbog neadekvatnog funkcionisanja pravosudnog sistema onemogućuje da je slobodno koriste, odnosno da iste prenesu u svoje vlasništvo.

Kao drugi problem pominje se diskriminacija pri zapošljavanju, jer prema njima deo ovih zajednica imaju odgovarajuće obrazovanje, ali ne mogu da se zaposle. Oni vide važnim činjenicu da institucije moraju poštovati kvotu zapošljavanja i da po ovom pitanju moraju preduzeti proaktivne mere.

Nad njima se vrši diskriminacija u obrazovanju u odnosu na mogućnost da njihova deca dobiju odgovarajuće obrazovanje.

Pitanja životne sredine ostaju važna tema. Jedan od problema koje navode zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je deponija otpada, rekavši da su upućivali mnogo žalbi opštini i drugim nadležnim organima ali da ništa nije preduzeto, i to im otežava i ugrožava živote, posebno deci.

Žalbe imaju i na snabdevanje vodom za piće i na sistem kanalizacije.

U odnosu na policiju kažu da imaju žalbe u vezi procesuiranja njihovih slučajeva kada ih prijave policiji, tužilaštvu. Oni su, kako navode, diskriminisani kao zajednica i ne dobijaju odgovore od ovih organa kako im po zakonu pripada.

Pristup pravosudnim institucijama i dalje ostaje problematičan, dok se primećuje da se tretman pripadnika ove zajednice razlikuje od drugih stranaka.

Njihova zabrinutosti se nastavljaju u pravcu realizacije socijalne pomoći, jer smatraju da su diskriminisani od strane nadležnih komisija.

OBILIĆ

U septembru mesecu, Kosovski institut pravde (KIP) organizovao je informativnu sesiju i sesiju obuke za pripadnike zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, u regionu Obilića.

Treneri KIP-a su bili prisutni na lokalitetima gde žive ove zajednice.

13 učesnika (4 žena i 9 muškaraca). Od njih, 10 Roma, 2 Srba i 1 Albanac.

Informativni sastanak i sastanak za obuku u regionu Obilića

Ostvarivanje imovinskih prava zajednica Roma, Aškalija i Egipćana i dalje se smatra fundamentalnim problemom koji je naglašen na informativnim sastancima i sastancima obuke koje organizuje KIP. Imovinu, kažu, imaju, ali im se zbog neadekvatnog funkcionisanja pravosudnog sistema onemogućuje da je slobodno koriste, odnosno da iste prenesu u svoje vlasništvo.

Kao drugi problem pominje se diskriminacija pri zapošljavanju, jer prema njima deo ovih zajednica imaju odgovarajuće obrazovanje, ali ne mogu da se zaposle. Oni vide važnim činjenicu da institucije moraju poštovati kvotu zapošljavanja i da po ovom pitanju moraju preduzeti proaktivne mere.

Nad njima se vrši diskriminacija u obrazovanju u odnosu na mogućnost da njihova deca dobiju odgovarajuće obrazovanje.

Pitanja životne sredine ostaju važna tema. Jedan od problema koje navode zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je deponija otpada, rekavši da su upućivali mnogo žalbi opštini i drugim nadležnim organima ali da ništa nije preduzeto, i to im otežava i ugrožava živote, posebno deci.

Žalbe imaju i na snabdevanje vodom za piće i na sistem kanalizacije.

U odnosu na policiju kažu da imaju žalbe u vezi procesuiranja njihovih slučajeva kada ih prijave policiji, tužilaštvu. Oni su, kako navode, diskriminisani kao zajednica i ne dobijaju odgovore od ovih organa kako im po zakonu pripada.

Pristup pravosudnim institucijama i dalje ostaje problematičan, dok se primećuje da se tretman pripadnika ove zajednice razlikuje od drugih stranaka.

